

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE 13

WSTĘP 17

PODZIĘKOWANIA 19

ROZDZIAŁ 1 PODSTAWOWE PRAWIDŁOWOŚCI FUNKCJONOWANIA GRUP

21

- Wprowadzenie 21
- Podstawy: zadaniowy i społeczny aspekt funkcjonowania grup oraz podział na grupy formalne i nieformalne 24
- Co to jest grupa? Charakterystyka definicyjna 27
 - Wielkość 27
 - Role 29
 - Problemy wywołane funkcjonowaniem w rolach: przeciążenie ról i konflikt ról 37
 - Status 41
 - Relacje interpersonalne: zaufanie i spójność 44
 - Interakcje 46
 - Cele 48
 - Zmiany okresowe 49
 - Normy 50

PRZYKŁAD: Hillary Rodham Clinton: studium możliwego konfliktu ról 52

ROZDZIAŁ 2 DLACZEGO LUDZIE TWORZĄ I WYBIERAJĄ GRUPY

56

- Wprowadzenie 56
- Dlaczego? Podejście funkcjonalne do problemu powstawania grup 57
 - Przetrwanie: aspekt biologiczny 57
 - Przetrwanie: aspekt psychologiczny 59
 - Potrzeby społeczne 62
- Jak ludzie wybierają grupy? 65
 - Wymiana społeczna 65
 - Sprawiedliwość 68
 - Równość 68
 - Proporcjonalność 69
- Sytuacje i cechy determinujące atrakcyjność 71
 - Podobieństwo 72
 - Bliskość geograficzna 73
 - Atrakcyjność fizyczna 74

PRZYKŁAD: Aspekt psychologiczny działania grup paramilitarnych 76

ROZDZIAŁ 3 ROZWÓJ GRUPY I PROCESY SOCJALIZACJI

81

- Wprowadzenie: rozwój grupy 81
- Modele rozwoju grupy: etapy zmian okresowych 82
 - Deklaracja członkowska 83
 - Tworzenie się subgrup 86
 - Konfrontacja 87
 - Ustalanie norm 90
 - Wspólna praca i zabawa 92
 - Rozpad 92

➔ Socjalizacja, czyli jednostka w grupie	96
• <i>Procesy konstytuujące socjalizację</i>	97
• <i>Wybór grupy</i>	99
• <i>Przyłączenie do grup</i>	100
• <i>Inicjacja</i>	101
• <i>Odnajdowanie nisz</i>	102
• <i>Nareszcie w domu</i>	102
• <i>Oslabienie więzi</i>	103
• <i>Odejsie</i>	103

PRZYKŁAD: Socjalizacja w życiu gangu 106

ROZDZIAŁ 4 KOMUNIKACJA W GRUPACH

113

➔ Wprowadzenie	113
➔ Modele komunikacji werbalnej	114
➔ Wpływ płci i kultury na komunikację werbalną	121
➔ Sieciowy schemat przebiegu komunikacji werbalnej	126
➔ Komunikacja niewerbalna	128
• <i>Proksemika</i>	129
• <i>Kinezytyka</i>	131
• <i>Paralingwistyka</i>	132
• <i>Czynniki wpływające na komunikację niewerbalną</i>	132
➔ Słuchanie efektywne	134
• <i>Sposoby słuchania</i>	134
• <i>Formułowanie pytań</i>	135
➔ Modele komunikacji zwrotnej	136
➔ Cechy grupy wpływające na komunikację	138
PRZYKŁAD: Kłamca, kłamca: kłamstwo a jego śledzenie i wykrywanie	139

ROZDZIAŁ 5 PROCESY WPŁYWU W GRUPIE

145

➔ Wprowadzenie	146
➔ Zależność między postawami a działaniami	146
➔ Rubryka I: zgoda prywatna / zgoda publiczna	147
• <i>Konsensus</i>	147
• <i>Konwersja</i>	148
• <i>Informacja</i>	148
• <i>Proces perswazji</i>	148
• <i>Ekspozycja</i>	149
• <i>Koncentracja</i>	153
• <i>Zrozumienie</i>	153
• <i>Akceptacja</i>	154
• <i>Utrwalenie komunikatu</i>	156
• <i>Konwersja zachowania</i>	156
• <i>Wpływ wywierany przez innych</i>	156
➔ Rubryka II: niezgoda prywatna / zgoda publiczna	159
• <i>Konformizm</i>	159
• <i>Wpływ normatywny</i>	160
• <i>Wpływ informacyjny</i>	161
• <i>Wpływ zróżnicowania społecznego na konformizm</i>	161
• <i>Uległość</i>	163
• <i>Posłuszeństwo</i>	165
• <i>Kultura a posłuszeństwo</i>	168
➔ Rubryka III: zgoda prywatna / niezgoda publiczna	169
• <i>Nonkonformizm</i>	170
• <i>Opór</i>	170

➔ **Rubryka IV: niezgoda prywatna / niezgoda publiczna** 171

- **Niezależność** 171
- **Jak nie ulegać wpływom** 172

PRZYKŁAD: U nieba wrót 173

ROZDZIAŁ 6 PRODUKTYWNOŚĆ GRUPY

178

- ➔ **Wprowadzenie** 178
- ➔ **Grupowe rozwiązywanie problemów: model efektywności Steinera** 179
- ➔ **Produktywność potencjalna** 180
 - **Charakterystyka zadania** 180
 - **Rodzaje zadań** 181
- ➔ **Czynniki zmniejszające produktywność** 185
 - **Myślenie grupowe** 186
 - **Polaryzacja grupowa** 188
 - **Problemy koordynacyjne** 190
 - **Próżniactwo społeczne** 191
 - **Jazda na gapę** 192
- ➔ **Czynniki zwiększające produktywność** 193
 - **Synergia** 193
 - **Nominalne techniki grupowe** 194
- ➔ **Czynniki o trudnych do przewidzenia skutkach** 195
 - **Burza mózgów** 196
 - **Facylitacja społeczna** 197

PRZYKŁAD: Organizowanie efektywnych spotkań służących zwiększeniu produktywności 201

ROZDZIAŁ 7 PODEJMOWANIE DECYZJI

207

- ➔ **Wprowadzenie** 208
- ➔ **Modele podejmowania decyzji** 208
 - **Podstawowy szablon** 208
 - **Modele racjonalnego podejmowania decyzji** 208
 - **Modele pragmatyczne** 210
 - **Model optymalizujący** 210
 - **Model intuicyjny** 211
 - **Model skoncentrowany na komunikacji** 211
 - **Model spiralny** 212
- ➔ **Rodzaje decyzji** 213
- ➔ **Zintegrowany model podejmowania decyzji** 214
 - **Problemy dotyczące diagnozy i struktury** 215
 - **Identyfikowanie alternatyw** 216
 - **Dyskusja nad alternatywami** 217
 - **Wybór najlepszego rozwiązania** 219
 - **Realizacja decyzji** 220
 - **Ocena decyzji** 221
- ➔ **Czynniki wpływające na proces podejmowania decyzji** 222
- ➔ **Ława przysięgłych jako zespół podejmujący decyzje** 223
 - **Naukowa metoda wyboru ławy przysięgłych** 223
 - **Liczebność ławy** 225
 - **Wybór przewodniczącego** 225
 - **Anulowanie dowodów** 226
 - **Rodzaje dowodów: wykrywacze kłamstw i świadkowie** 226
 - **Procesy podejmowania decyzji** 228
 - **Komu potrzebni są ławnicy? Niech decydują sędziowie** 229
 - **Wpływ indywidualnych cech ławników na przebieg procesu** 230

PRZYKŁAD: Analiza dwóch procesów — przeciwko Simpsonowi i przeciwko Simpsonowi 232

➤ Wprowadzenie	237
➤ Kim jest przywódca?	238
➤ Jak zostaje się przywódcą?	240
➤ Model przywództwa	242
• Charakterystyka osoby	242
Indywidualne cechy i umiejętności przywódcy i podwładnych	242
• Zachowania przywódcy	243
Władza i wpływy	244
Zmodyfikowany model Frencha i Ravena	245
• Efektywność przywództwa	251
Przywódcy typu X i typu Y	251
Model Ohio State	252
Model wypadkowy Fiedlera	252
Sieć zarządzania	254
Ścieżka zadaniowa przywództwa	254
Model normatywny	255
• Cechy zadania a styl sprawowania władzy	255
• Znaczenie atmosfery grupowej	257
➤ Komu jest potrzebny przywódca?	257
• Teoria przywództwa w cyklu życiowym	257
➤ Wpływ płci i kultury na przywództwo i władzę	259
PRZYKŁAD: Zdeformowany obraz władzy: Charles Manson i „rodzina”	264

ROZDZIAŁ 9 KONFLIKTY INTRA- I INTERGRUPOWE

➤ Wprowadzenie	268
➤ Definicja konfliktu	269
➤ Źródła konfliktu	270
• Negatywne skutki konfliktu	274
• Pozytywne skutki konfliktu	274
➤ Jak zapobiegać konfliktom	275
➤ Fazy konfliktu	276
➤ Eskalacja konfliktu	277
➤ Strategie radzenia sobie z konfliktami	279
• Rozwiązywanie konfliktów	281
• Negocjacje i targowanie	284
• Interwencja trzeciej strony	287
➤ Wpływ kultury na przebieg i rozwiązywanie konfliktów	289
PRZYKŁAD: Konflikt i bałagan w siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych — nie pytaj, nie mów, nie dowiaduj się	291

ROZDZIAŁ 10 DYLEMATY SPOŁECZNE JAKO SZCZEGÓLNE PRZYPADKI KONFLIKTU

➤ Wprowadzenie	298
➤ Co to są dylematy społeczne?	298
➤ Współzależność	299
➤ Wkład jednostkowy	300
• Orientacja społeczna	300
Osoby współpracujące	302
Osoby rywalizujące	303
Indywidualiści	304
• Inne cechy	304
• Kultura i płeć a wkład jednostkowy	305
➤ Struktura sytuacji	307
• Dylemat więźnia	307
• Gra kurczaków	309
➤ Dylematy dotyczące dóbr publicznych	310

➤ Pułapki społeczne	311
• Zeglada dobra wspólnego	311
• Łańcuch społeczny	313
➤ Środki zaradcze	313
PRZYKŁAD: Imigracja jako dylemat społeczny	314

ROZDZIAŁ 11 STRES I ZMIANY SPOŁECZNE

318

➤ Wprowadzenie	318
➤ Kogo dotyczy stres?	319
➤ Grupy powołane do wypełniania stresujących zadań: wojsko i policja	321
➤ Pomiar stresu	322
➤ Źródła stresu w codziennym życiu	324
➤ Trauma: stres ekstremalny	326
➤ Pourazowe zaburzenia stresowe	328
➤ Radzenie sobie ze stresem	330
• Sposoby nieefektywne	330
• Sposoby efektywne	331
➤ Wpływ grupy na stres indywidualny	331
➤ Grupy promujące zmiany	333
• Grupy treningowe	333
• Grupy terapeutyczne	333
• Grupy samopomocy	336
PRZYKŁAD: Stres w miejscu pracy: rozpoznawanie i radzenie sobie z wypaleniem zawodowym	337

SŁOWNIK 341

BIBLIOGRAFIA 375